

Finančné regulačné orgány EÚ varujú spotrebiteľov pred rizikami spojenými s kryptoaktívami

Európske orgány dohľadu (ESAs, t. j. EBA, ESMA a EIOPA) varujú spotrebiteľov, že mnohé kryptoaktíva sú vysoko rizikové a špekulatívne. Pre väčšinu spotrebiteľov nie sú vhodné ako investícia ani ako platobný či výmenný prostriedok.

V prípade nákupu týchto aktív spotrebiteľia čelia veľmi reálnej možnosti, že prídu o všetky svoje investované peniaze. Spotrebiteľia by si mali byť vedomí rizík spojených so zavádzajúcimi reklamami, ktoré sa šíria aj v sociálnych médiách či prostredníctvom „influencerov“. Pozor by si mali dávať najmä na prísluby rýchlych alebo vysokých výnosov, najmä ak sa zdajú až príliš výhodné na to, aby boli pravdivé.

Spotrebiteľia by si mali uvedomiť, že nemajú k dispozícii dostatočné prostriedky nápravy alebo ochrany, pretože na kryptoaktíva a s nimi súvisiace produkty a služby sa spravidla nevzťahuje ochrana vyplývajúca z príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti finančných služieb.

ČO BY STE MALI VEDIEŤ A OVERIŤ SI

Mali by ste si byť vedomí špecifických rizík spojených s kryptoaktívami, ako aj so súvisiacimi produktmi a službami a starostlivo zvážiť, či sú tieto riziká prijateľné vzhľadom na Vaše preferencie a finančnú situáciu. Patria sem tieto riziká:

- môžete prísť o všetky peniaze, ktoré investujete;
- ceny môžu počas krátkych období rýchlo klesať a stúpať;
- môžete sa stať obeťou podvodov, prevádzkových chýb alebo kybernetických útokov;
- v prípade nepriaznivého vývinu je nepravdepodobné, že by ste mali nejaké práva na ochranu alebo kompenzáciu.

Ak uvažujete o nákupe kryptoaktív alebo produktov a služieb súvisiacich s kryptoaktívami, mali by ste si položiť nasledujúce otázky:

- Môžete si dovoliť prísť o všetky peniaze, ktoré investujete?
- Ste pripravení podstúpiť vysoké riziko, aby ste dosiahli sľubované výnosy?
- Rozumiete vlastnostiam kryptoaktíva alebo produktov a služieb, ktoré s ním súvisia?
- Majú spoločnosti/strany, s ktorými obchodujete, dobrú povesť?
- Sú spoločnosti/strany, s ktorými obchodujete, uvedené na čiernej listine príslušných vnútroštátnych orgánov?¹

¹ Upozorňujeme, že neuvedenie spoločnosti/strany na čiernej listine nie je zárukou toho, že je bezpečné s nimi spolupracovať.

- Dokážete si zabezpečiť účinnú ochranu zariadení, ktoré používate na nákup, uchovávanie alebo prevod kryptoaktív, vrátane súkromných kľúčov?

Aké sú kľúčové riziká?

- **Extrémne pohyby cien:** Mnohé kryptoaktíva podliehajú náhlym a extrémnym pohybom cien a sú špekulatívne, pretože ich cena často závisí výlučne od spotrebiteľského dopytu (t. j. nemusia byť zabezpečené žiadnymi aktívami či mať inú skutočnú hodnotu). Môžete prísť o veľkú sumu, alebo dokonca o všetky investované peniaze. Extrémne pohyby cien takisto znamenajú, že mnohé kryptoaktíva sú nevhodné ako prostriedok na uchovanie hodnoty či ako platobný alebo výmenný prostriedok;
- **Zavádzajúce informácie:** Niektoré kryptoaktíva a produkty súvisiace s kryptoaktívami sa dostávajú do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom agresívnej reklamy, za využitia marketingových materiálov a ďalších informácií, ktoré môžu byť nejasné, neúplné, nepresné, alebo dokonca účelovo zavádzajúce. Napríklad reklamy v sociálnych médiách môžu byť veľmi krátke a zamerané na potenciálne zisky, ale nie na vysoké riziká s tým spojené. Mali by ste sa mať na pozore aj pred „influencermi“ v sociálnych médiách, ktorí sú zvyčajne finančne motivovaní propagovať určité kryptoaktíva a s nimi súvisiace produkty a služby, a preto môžu byť vo svojej komunikácii neobjektívni;
- **Chýbajúca ochrana:** Väčšina kryptoaktív a predaj produktov alebo služieb súvisiacich s kryptoaktívami nie sú v EÚ regulované.² V týchto prípadoch nebudete mať práva a ochranu, ktoré majú spotrebiteľia k dispozícii v súvislosti s regulovanými finančnými službami, ako sú napríklad mechanizmy na podávanie sťažností alebo kompenzačné mechanizmy;
- **Zložitosť produktu:** Niektoré produkty poskytujúce expozíciu voči kryptoaktívam sú veľmi zložité a niekedy môžu mať vlastnosti, v dôsledku ktorých sa v prípade nepriaznivých pohybov cien môže zvýšiť rozsah strát. Tieto produkty sú vzhľadom na svoju zložitosť pre mnohých spotrebiteľov nevhodné;
- **Podvodná a škodlivá činnosť:** Existuje množstvo falošných kryptoaktív a podvodov a mali by ste si byť vedomí toho, že ich jediným účelom je pripraviť Vás o peniaze pomocou rôznych techník, napríklad phishingu;
- **Manipulácia s trhom, nedostatočná transparentnosť cien a nízka likvidita:** Určovanie cien kryptoaktív a realizácia transakcií v kryptozmenárňach sú často netransparentné. Držanie určitých kryptoaktív je takisto vysoko koncentrované, čo môže mať vplyv na ceny alebo likviditu. Pri nákupe alebo predaji kryptoaktív sa Vám preto nemusí dostať spravodlivej ceny alebo zaobchádzania, prípadne ak nemáte

² Niektoré členské štáty v EÚ zaviedli vnútroštátne pravidlá na reguláciu určitých kryptoaktív a súvisiacich produktov alebo služieb. Okrem toho sa od poskytovateľov niektorých druhov služieb súvisiacich s kryptoaktívami vrátane zmenárenských a správcovských služieb vyžaduje, aby boli autorizovaní alebo registrovaní na účely boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Ďalšie podrobnosti získate u príslušného orgánu dohľadu.

potenciálneho kupca, nemusíte byť schopní svoje kryptoaktíva prediť tak rýchlo, ako by ste chceli. Prípady manipulácie s trhom boli zaznamenané vo viacerých prípadoch;

- **Hekerské operácie, operačné riziká a bezpečnostné problémy:** Technológia distribuovaných záznamov (DLT), na ktorej sú založené kryptoaktíva, môže so sebou prinášať špecifické riziká. Viacerí emitenti a poskytovatelia služieb súvisiacich s kryptoaktívami vrátane kryptozmenárni a poskytovateľov služieb kryptopeňaženky zaznamenali kybernetické útoky a vážne prevádzkové problémy. Mnohí spotrebitelia prišli o svoje kryptoaktíva alebo utrpeli straty v dôsledku takýchto hekerských operácií a narušení alebo preto, že prišli o súkromné kľúče, ktoré umožňujú prístup k ich aktívam.

Základné informácie

Toto varovanie je založené na článku 9 ods. 3 nariadení o zriadení európskych orgánov dohľadu³. Nadväzuje na predchádzajúce varovania pred rizikami spojenými s nákupom a držbou kryptoaktív.^{4,5,6}

Kryptoaktíva možno vymedziť ako digitálne vyjadrenie hodnoty alebo práv, ktoré možno previesť a uložiť elektronicky pomocou technológie distribuovaných záznamov (DLT) alebo podobnej technológie.

Európske orgány dohľadu zaznamenávajú narastajúcu aktivitu spotrebiteľov a záujem o kryptoaktíva vrátane takzvaných virtuálnych mien a vznik nových typov kryptoaktív a s nimi súvisiacich produktov a služieb, napríklad takzvaných nezastupiteľných tokenov (NFT), derivátov s kryptoaktívami ako podkladovými aktívami, investičného životného poistenia s kryptoaktívami ako podkladovými aktívami a decentralizovaných financií (DeFi), ktoré majú údajne generovať vysoké a/alebo rýchle výnosy. Európske orgány dohľadu sa obávajú, že čoraz viac spotrebiteľov kupuje tieto aktíva s očakávaním, že získajú dobré výnosy, bez toho, aby si uvedomovali vysoké riziká, ktoré sú s nimi spojené.

V septembri 2020 Európska komisia predložila legislatívny návrh nariadenia o trhoch s kryptoaktívami.⁷ Návrh poskytuje komplexný rámec regulácie a dohľadu nad emitentmi a poskytovateľmi služieb v oblasti kryptoaktív s cieľom chrániť spotrebiteľov a integritu a stabilitu finančného systému. Spotrebiteľom však pripomíname, že návrh závisí od výsledku

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2175 z 18. decembra 2019, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), Ú. v. L 331, 15.12.2010, s. 12, nariadenie (EÚ) č. 1094/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov), Ú. v. L 331, 15.12.2010, s. 48, nariadenie (EÚ) č. 1095/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy), Ú. v. L 331, 15.12.2010, s. 84.

⁴ EBA, [Varovanie spotrebiteľov pred virtuálnymi menami](#), 12. decembra 2013.

⁵ ESA, [ESAs warn consumers of risks in buying virtual currencies](#) (Európske orgány dohľadu varujú spotrebiteľov pred rizikami pri nákupe virtuálnych mien), 12. februára 2018.

⁶ ESMA, [ESMA sees high risks for investors in non-regulated crypto-assets](#) (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy vidí vysoké riziká pre investorov v oblasti neregulovaných kryptoaktív), 17. marca 2021.

⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s kryptoaktívami a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937, COM(2020) 593 final, 24. septembra 2020.

spoločného legislatívneho procesu.⁸ V súčasnosti spotrebiteľia nemôžu využívať žiadne záruky uvedené v tomto návrhu, kým nebude prijatý a nezačne sa uplatňovať.

V čase uverejnenia tohto varovania existuje viac ako 17 000 rôznych kryptoaktív. Niektoré z nich sa niekedy označujú ako takzvané „virtuálne meny“ alebo digitálne „mince“ alebo „tokeny“.⁹ Medzi najznámejšie kryptoaktíva zatiaľ patria bitcoin a ether, ktoré spolu predstavujú približne 60 % celkovej trhovej kapitalizácie kryptoaktív. Energetická spotreba niektorých kryptoaktív je vysoká napríklad v dôsledku procesov ťaženia a overovania, a spotrebiteľia by si mali byť vedomí ich vplyvu na životné prostredie.¹⁰

⁸ [Riadny legislatívny postup – Consilium \(europa.eu\)](#).

⁹ Zdroj: Coinmarketcap.com, údaje z 3. marca 2022.

¹⁰ Ďalšie podrobnosti nájdete napríklad na webovom sídle Cambridge Centre for Alternative Finance, [Cambridge Bitcoin Electricity Consumption Index](#) (Index spotreby elektrickej energie na ťažbu bitcoinu podľa Cambridgeskej univerzity), 2022.